

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра дошкільної та початкової освіти

Гупал Марина Олексіївна

**КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Спеціальність: 012 «Дошкільна освіта»

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеню магістра

Науковий керівник :

_____ О.І.Гаврило,
кандидат біологічних наук, доцент
кафедри дошкільної і початкової
освіти

«_____» _____ 20__ року

Виконавець:

_____ М.О.Гупал

«_____» _____ 20__ року

Суми 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	7
1.1 Сутність комунікативного підходу в навчанні іноземної мови дітей дошкільного віку	7
1.2 Сучасні технології реалізації комунікативного підходу в навчанні іноземної мови дітей дошкільного віку	15
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	27
2.1 Сутність методики реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку	27
2.2 Аналіз ефективності методики реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку.....	36
2.3 Навчально-методичні рекомендації щодо реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку.....	47
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
ДОДАТКИ.....	64

ВСТУП

Актуальність теми. Вагомою умовою успішного реформування сучасної школи є розвиток її готовності до змін. Суттєвого значення у цьому напрямі набувають питання удосконалення існуючої системи дошкільної освіти. Досить новим і саме тому популярним є розгляд проблеми раннього навчання дітей іноземної (англійської) мови.

Адже набуття дітьми навичок і компетентностей, уміння комунікувати з однолітками, працювати в групах і далі – використовувати ці компетентності для отримання знань у початковій школі, починається у дітей старшого дошкільного віку, бо відтепер іноземній мові приділяється значна увага, хоча дисципліна і не являється базовою складовою дошкільного навчання за новою редакцією Базового компонента дошкільної освіти. Пошук ефективних підходів, методів, форм і засобів підготовки дітей дошкільного віку до якісного іншомовного спілкування стає важливим для раннього навчання дитини іноземної мови.

Більшість дослідників цього питання надають переваги комунікативному підходу, основна задача якого – допомогти дітям позбутися мовного бар'єру і надбання дітьми мовленнєвих навичок при спілкуванні.

Залишаються відкритими деякі аспекти, які зумовили актуальність роботи:

- необхідність вирішення протиріччя між зростаючою потребою у вивченні англійської мови і недостатнім рівнем мовної підготовки;
- доцільність раннього вивчення англійської мови;
- недостатність кадрового забезпечення ЗДО вчителями англійської мови;
- необхідність вивчення і популяризація новітніх методик навчання англійської мови вихованців ЗДО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що навчання

іноземної мови дітей дошкільного віку залишається предметом уваги дослідників, як зарубіжних, так і вітчизняних. Дошкільною педагогікою і дитячою психологією займалися Ш.Амонашвілі, Л.Божович, Л.Венгер, Л.Виготський, О.Леонтьєв.

Над питанням психологічної теорії мовленнєвої діяльності працювали С.Рубінштейн, І.Зимня. Теорією та методикою комунікативного підходу до вивчення іноземної мови цікавились І.Бім, Н.Гез, Є.Пассов.

Проблеми періодизації сенситивності дітей до засвоєння іноземних мов розглядали Н.Імідадзе, Р.Пенфілд.

В зарубіжній літературі комунікативний підхід до вивчення іноземної мови досліджували К.Блек, Є.Джойнер, Дж.Мунбай, А.Амата.

Слід відзначити внесок у генез цього питання вітчизняних науковців: мовленнєву діяльність дітей вивчали А.Богущ, М.Вакуленко, Г.Ніколайчук; методику навчання іноземної мови - М.Лісіна, Ю.Веклич, С.Ніколаєва; зв'язне мовлення у дошкільнят - Н.Гавриш, Л.Калмикова, К.Крутій.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність методики реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку.

Завдання, які треба вирішити в ході дослідницької роботи:

- З'ясувати теоретичні основи застосування комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей дошкільного віку.
- Теоретично обґрунтувати методику реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку.
- Експериментально перевірити ефективність методики реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку.

- Розробити навчально-методичні рекомендації щодо реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку.

Об'єкт дослідження - процес навчання англійської мови дітей старшого дошкільного віку.

Предмет дослідження – методика реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку.

Методи дослідження:

- теоретичні: аналіз; систематизація; порівняння теоретичних джерел на досліджувану проблему в галузі дошкільної педагогіки з метою визначення перспективних напрямів її розв'язання; узагальнення;
- емпіричні: аналіз; анкетування вихователів і батьків з метою визначення стану особистісної та професійної готовності до впровадження нових форм роботи; експеримент констатуючого характеру для визначення актуального стану досліджуваної проблеми;
- методи математичної статистики для кількісного і якісного аналізу отриманих результатів експерименту.

Наукова новизна цієї роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні методики реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку; експериментальній перевірці ефективності цієї методики та розробці навчально-методичних рекомендацій щодо реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку.

Практичне значення полягає у розробці навчально-методичних рекомендацій щодо реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти, які можуть стати базовими для створення програми і методичного посібника для вчителів англійської мови ЗДО.

Апробація результатів і публікації. Результати магістерського дослідження були впроваджені у роботу під час проходження педагогічної практики у Сумському дошкільному навчальному закладі №18 «Зірниця», у роботі в Центрі раннього розвитку «Розумник», в практиці репетиторства з дітьми дошкільного віку.

Деякі теоретичні положення магістерської роботи доповідалися у четвертій Всеукраїнській науково-практичній конференції «Дошкільна і початкова освіта: реалії та перспективи», 28 квітня 2021р.; II Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов у світі», 29 листопада 2019р; Міжнародній науково-практичній конференції «Модернізація освіти як важливий чинник розвитку суспільства», 22 листопада 2021.

За результатами дослідження опубліковано 3 наукові праці (стаття «Дошкільна освіта: перспективи та проблеми», тези доповіді «Сучасна іншомовна освіта в Україні», тези доповіді «Навчання англійської мови дітей дошкільного віку: комунікативний підхід»).

Структура роботи зумовлена метою та завданнями дослідження і складається зі вступу, 2-х розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків та налічує 5 додатки, 12 рисунків, 4 таблиці. Загальний обсяг сторінок 69. Список використаних джерел включає 65 позицій.

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ В СИСТЕМУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1.1 Комунікативний підхід як один з найбільш ефективних у навчанні іноземній мові дітей дошкільного віку

Проблема ефективності навчання іноземної мови дітей дошкільного віку почала досліджуватись в 60-70-і роки XIX століття. Розвідки велися з питань доцільності навчання іноземної мови у ранньому віці, вирішувались проблеми організації навчально-виховного процесу з іноземної мови в дошкільних закладах, аналізувалося місце рідної мови в контексті формування іншомовної комунікативної компетентності.

Ще К.Д.Ушинський, як прихильник раннього навчання іноземної мови [50], говорив про можливе вивчення кількох мов у старшому дошкільному віці за умови використання у педагогічному процесі принципу рідної мови. У своїх працях відомий педагог радить дотримуватися певних етапів у вивченні іноземної мови, тобто починати вивчати її, після того як дитина вже володіє рідною мовою. [50, с. 120].

Дошкільне навчання іноземної мови впродовж останніх років утратило експериментальний не унормований характер у зв'язку із появою в освітньому просторі України державного освітнього стандарту – Базового компонента дошкільної освіти. Згідно визначення Базового компонента, мовленнєва компетентність у сфері іноземної мови – це оперування дитиною на базовому рівні основами іншомовних фонетичних, лексичних і граматичних знань у процесі аудіювання, діалогічного та монологічного мовлення [9, с. 28]. Базовий компонент визначає такі вимоги до іншомовних навичок та ставлення дошкільників до вивчення іноземної мови:

- Емоційно-ціннісне ставлення: дитина виявляє інтерес до іноземної мови як засобу комунікації; розуміє цінність іншомовного спілкування з однолітками

та дорослими; демонструє свідому позитивну (вербальну та/або невербальну) реакцію на присутність іноземної мови в довкіллі; спостерігаються прояви почуття поваги до національної культури інших народів; учень дотримується мовленнєвого етикету під час спілкування іноземною мовою.

– Сформованість знань й умінь: дитина може розрізняти на слух звуки іноземної мови, її мовлення оформлено фонетично правильно; дитина ситуативно зумовлює застосовані іншомовні лексичні одиниці; дитина граматично правильно поєднує слова у словосполучення та нескладні речення; спостерігається базова сформованість умінь сприймати на слух та розуміти зв'язне іноземне мовлення, включаючи пасивний мінімум; дитина бере активну, самостійно ініційовану участь у нескладних діалогах з однолітками та дорослими в межах пізнавальних інтересів; дитина розуміє та свідомо відтворює доступні приклади іншомовних римованих та прозових творів.

– Навички: дитина розуміє існування багатомовності та полікультурності у сучасному світі; спостерігається свідоме сприйняття іноземної мови як інструмент отримання нової інформації та встановлення контактів; дитина виявляє здатність використовувати набуті знання та вміння іншомовного спілкування в нових умовах; учень активно включається у комунікативні дії іноземною мовою та правильно використовує невербальні засоби спілкування [9, с. 29].

Отже, вимоги базового компоненту приділяють значну увагу формуванню та вдосконаленню навичок говоріння та аудіювання дітей дошкільного віку. Досконале володіння мовою, рівень прогресу і ефективності в її вивченні в основному визначається саме даним аспектом мови. Знання мови не завжди має на увазі вміння добре і ясно виражатися на тій чи іншій мові. Головною метою навчання іноземної мови є вміння використовувати її в реальній ситуації, тобто адекватно реагувати в різних комунікативних ситуаціях. Згідно з думкою Ю.Бабанського, знання окремих елементів мови, як то: окремих слів, окремих

речень, окремих звуків – не може бути віднесено до поняття володіння мовою як засобом спілкування... володіння мовою має розглядатися в плані здатності брати участь у реальному спілкуванні [5, с. 43].

Є.Домрачева [24, с. 11] визначає поняття говоріння як один з інтерактивних способів комунікації у реальному середовищі і в певний момент часу - тобто той, хто говорить, повинен швидко і чітко, без планування висловитися іноземною мовою.

На думку О.Рейпольської, говоріння являє собою продуктивний вид мовленнєвої діяльності, за допомогою якого (спільно з аудіюванням) здійснюється усне вербальне спілкування. Як один із видів людської діяльності, говоріння виконує в житті людини функцію засобу спілкування, яке неможливе без взаємодії з іншими людьми. В результаті діяльності говоріння виникає його продукт – висловлювання [45, с. 8].

І як діяльність, і як продукт, говоріння володіє певними ознаками, які служать орієнтиром у навчанні, так як підказують, які умови потрібно створити для розвитку говоріння, а також є критеріями оцінки результатів навчання. Для учня, мова, якою він опановує, нехай навіть у відриві від природного мовного середовища, повинна стати не системою знаків, правил або мовних зразків, а інструментом, що дозволяє йому здійснювати свої наміри, задовольняти інтелектуальні та емоційні потреби, досягати практичного результату (дізнатися що-небудь нове, спільно зробити що-небудь, тощо) [53].

Один із відомих вчених Є.Аркін [3, с. 117] вважає, що виховання навичок іншомовного говоріння передбачає:

- формування правильної вимови і слово-вимови, для чого необхідно розвивати мовний слух, мовне дихання, моторику артикуляційного апарату;
- виховання орфоепічної правильності говоріння – вміння говорити згідно з нормами літературної вимови. Орфоепічні норми охоплюють

фонетичну систему мови, вимову окремих граматичних форм. До складу орфоепії входить не тільки вимова, а й наголос – специфічне явище усного мовлення;

- формування виразності мовлення – володіння засобами мовної виразності передбачає вміння користуватися висотою і силою голосу, темпом і ритмом мови, паузами, різноманітними інтонаціями;
- вироблення дикції – чітка, виразна вимова кожного звуку і слова окремо, а також фрази в цілому;
- виховання культури мовного спілкування як частини етикету.

У зв'язку з тим, що у формуванні навичок іншомовного говоріння виділяють такі два розділи, як культуру вимови і мовний слух, то роботу у закладах дошкільної освіти необхідно проводити за двома напрямками: розвиток мовленнєвого апарату (апарату артикуляції, голосового апарату, мовного дихання) і на цій основі формування навичок вимови звуків, слів, чіткої артикуляції; розвиток сприйняття мови (слухової уваги, мовного слуху, основними компонентами якого є фонематичний, звуковисотний і ритмічний слух).

Для дітей дошкільного віку, в першу чергу, особливе значення має засвоєння лінійних звукових одиниць, тому що найважчим для дитини є оволодіння артикуляцією окремих звуків. Слідом за О.Бондаренко та М.Каленчук, Л.Пазова, вважає, що «основи вимовної культури закладаються з самого дитинства». Саме з цими вимовними знаннями, вміннями і навичками, отриманими в ході навчання у ЗДО, учні підуть в початкову, середню і старшу ланки школи.

Саме тому дослідження вимовної культури мовлення цієї вікової групи та рекомендації щодо організації роботи набуває особливої значущості та актуальності. Разом з тим, не можна не погодитися з твердженням М.Львова, що саме в ЗДО «навчання живому слову нерідко недооцінюється вчителями;

недоліки вимовних навиків застарівають і виправити їх надалі вже виявляється дуже важко» [35, с. 9].

Проте загальновідомо, що однією з причин неуспішності дітей дошкільного віку з англійської мови багато дослідників називають наявність у дітей недоліків вимови. Діти з дефектами вимови не вміють визначати число звуків в слові, називати їх послідовність, можуть робити помилки у підборі слів, що починаються на заданий звук.

Нерідко, незважаючи на значні розумові здібності дитини дошкільного віку, у зв'язку з наявністю недоліків звукової сторони мови, у неї спостерігається відставання в оволодінні словником і граматичною будовою мови і в наступні роки. Діти, які не вміють розрізняти і виділяти звуки на слух і правильно їх вимовляти, не можуть встигати у оволодінні навичками письма. Однак, незважаючи на настільки очевидне значення цього виду роботи, багато вчителів не використовують всі можливості для того, щоб учні досягли найвищого рівня розвитку звукової культури мовлення.

Таким чином, робота з розвитку вимовної діяльності дітей дошкільного віку несе в собі фундаментальне значення для формування комунікативної компетенції майбутніх учнів початкової школи, вона являє собою основу, базу для майбутнього вивчення та використання англійської мови у повсякденному житті. Робота над вимовою повинна будуватися на використанні різноманітних методів і прийомів.

З вищесказаного випливає, що в педагогічній науці існує чимало форм роботи, які сприяють не тільки розвитку конкретних умінь в області формування навичок іншомовного говоріння дітей дошкільного віку, а й підвищенню якості навчально-виховного процесу в цілому. Завдання вчителя в даному випадку полягає в тому, щоб правильно орієнтуватися в потоці інформації і вибрати найбільш оптимальний варіант, метод і прийом роботи при викладі і засвоєнні навчального матеріалу на кожному етапі навчання культури мовлення.

В таких умовах, найактуальнішим підходом до викладання іноземної мови у закладах дошкільної освіти є комунікативний підхід. Такий підхід іноді протиставляють традиційному навчанню іноземної мови, де акцент робиться на вивченні мови як системи слів і граматичних явищ. Таке протиставлення, на наш погляд, не зовсім вірне, оскільки комунікативний підхід не виключає ні відпрацювань нової лексики, ні вивчення граматики. Але вони не є метою навчання на даному етапі. Виходить, що ми вивчаємо будь-яке мовне явище не просто так, а саме для того, щоб уміти використовувати його у мові. Суть навчання полягає в тому що учасники процесу зосереджені власне на живому спілкуванні. За допомогою різних розмовних практик (oral activities) вони постійно взаємодіють між собою та вчителем, навчаючись висловлювати свої думки та розуміти співрозмовника. При цьому вчитель водночас повинен бути як рівноправним членом групи, так і її лідером, який скеровує навчання.

Основною метою комунікативного підходу є формування комунікативної компетенції у тих, хто вивчає іноземну мову. Діти навчаються комунікації у процесі самої комунікації. Комунікативна компетенція включає в себе:

- відсутність мовного бар'єру та страху спілкування;
- уміння висловлювати свої думки без попередньої підготовки;
- здатність доносити будь-яку інформацію співрозмовнику, незважаючи на обмеженість лексичної чи граматичної бази;
- розуміння, яку саме мовленнєву конструкцію, коли і як вжити;
- здатність сприймати мову на слух та розуміти співрозмовника, відрізняючи при цьому формальне мовлення від неформального.

Концепцію комунікативної компетенції розробив Dell Hymes в середині 60-х років минулого століття.

У 50-90р. XX ст. в Англії, Німеччині формується характерна тенденція до посилення комунікативної спрямованості навчального процесу – наближення його до реального процесу спілкування. Розробкою

комунікативного методу займалося багато наукових колективів у різних країнах. Найбільш вагомий внесок в обґрунтування методу зробили найпослідовніші його прихильники і, насамперед Г.Уідоусан, У.Литвуд (Англія), Г.Піфо (Германія), Ю.Пассов (Росія).

Комунікативний підхід займає перше місце в рейтингу популярності методів вивчення англійської мови, адже він спрямований на практику спілкування. Ця методика активно використовується в Європі та США.

Цей підхід знайшов відображення в організації умовно-мовних вправ, сюжетно-рольових ігор, які застосовуються в якості комунікативних технологій на заняттях. Такий підхід дозволяє почати формування комунікативно-мовних умінь у дітей старшого дошкільного віку іноземною мовою, та забезпечує спадкоємність дошкільного та початкового шкільного навчання іноземної мови. Метою комунікативного підходу є усунення мовного бар'єру і розвиток бажання учня говорити. Таким чином, можна зробити висновок про те, що комунікативний підхід може бути визначений як підхід, предметом якого є мовна діяльність іноземною мовою, яка в свою чергу, формує ряд навичок говоріння і пропонує вправи для їх подальшого розвитку.

Слід визначити головні принципи реалізації комунікативного підходу у закладах дошкільної освіти:

- відповідність завданням розвитку, виховання та навчання дітей дошкільного віку, насамперед збереження їх фізичного та психічного здоров'я, послідовна гуманізація, демократизація та гуманітаризація освітнього процесу;
- відповідність навчального матеріалу рівню анатомо-фізіологічного, психічного й інтелектуального розвитку дітей;
- врахування рівня знання рідної мови та мовленнєвого розвитку дітей;
- пропедевтичний, підготовчий характер вивчення іноземної мови у дошкільному навчальному закладі;

- забезпечення ігрового характеру навчальної діяльності дітей під час навчання;
- науковість;
- доступність;
- комунікативна спрямованість;
- особистісна орієнтація;
- взаємопов'язане (інтегроване) навчання видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння) і мовної підготовки (фонетика, лексика, граматики);
- інтеграція змісту і технології навчання [52, с. 15].

А головними завданнями комунікативного підходу у закладах дошкільної освіти можна назвати:

- формування у дітей інтересу до вивчення англійської мови та підтримка цього інтересу упродовж усього періоду навчання;
- цілеспрямоване навчання спілкуванню англійською мовою в межах комунікативного мінімуму, що пов'язане зі світом дитинства;
- залучення мовленнєвого досвіду дітей спілкування рідною мовою для перенесення на спілкування англійською та навпаки;
- актуалізація у процесі навчання позитивних рис характеру, формування новоутворення культури спілкування, прояву загальнолюдських моральних якостей;
- ознайомлення дітей із елементами соціокультури англomовних країн (Великої Британії, США та інших);
- формування ставлення до довкілля, що передбачає відкритість, толерантність, повагу до інших народів, виключає забобони, стереотипи, дискримінацію[56, с. 21].

Зміст програм, укладених на основі комунікативного підходу у закладах дошкільної освіти, має бути складено з урахуванням:

- забезпечення наступності дошкільного та початкового шкільного англомовного навчання;
- мотивації змісту й характеру спілкування дітей старшого дошкільного віку;
- частотності лексики дітей цього віку;
- забезпечення повторюваності оперування дібраними для засвоєння лексичними одиницями та мовленнєвими функціями;
- поступового наростання складності матеріалу й мовленнєвих функцій [55, с. 19].

Наразі існує значна кількість методик комунікативного підходу, які можуть бути імплементовані у навчальний процес закладів дошкільної освіти з метою підвищення його ефективності.

1.2 Сучасні технології комунікативного підходу до навчання англійської мови у дошкільному віці

Як вже було зазначено, наразі комунікативний підхід отримує все більшого поширення в системі сучасної освіти. З'являється все більше методик, заснованих на цьому принципі викладання іноземної мови у дошкільному віці. У вітчизняній педагогіці, значним внеском у методику дошкільного навчання іноземної (зокрема англійської) мови на основі комунікативного підходу стали наукові праці Т.Шкваріної [55; 54]. Дослідниця науково обґрунтувала доцільність, пріоритетність і перспективність навчання дітей дошкільного віку англійської мови, розробила програми, конспекти занять і методичні рекомендації щодо організації навчального процесу з англійської мови в закладі дошкільної освіти.

Зокрема, Т.Шкваріна називає раннє навчання англійської мови «системою організованої педагогом цільової ігрової діяльності, що сприяє розвитку й вихованню дитини, реалізації, нею в процесі такої діяльності накопиченого досвіду англомовних знань та вмінь» [55, с. 7]. Дослідження вченої

спрямовані на вирішення проблеми формування елементарної англомовної комунікативної компетенції в аспекті вивчення дітьми дошкільного віку англійської мови, визначення особливостей навчання іноземної мови дітей п'яти-шести років, відбір методів і прийомів навчання.

Сучасні підходи до навчання дошкільнят іноземної мови, що відповідають вимогам базової програми та принципам організації цієї роботи Т.Шкваріна сформулювала у вигляді «семи законів»:

Закон 1. Формувати іншомовну комунікативну компетентність.

Закон 2. Навчати іншомовного спілкування, а не іноземної мови.

Закон 3. Вибирати зразки мовлення не лише відповідно до вимог, а з урахуванням потреб спілкування.

Закон 4. Гра – провідний метод і форма навчання дітей дошкільного віку іноземної мови.

Закон 5. Провідна роль пізнавальної та ігрової діяльності.

Закон 6. Заняття в системі – базова форма навчання дошкільнят іноземної мови.

Закон 7. Успіх породжує успіх (оцінювання рівня сформованості іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь за допомогою ситуації успіху).

Крім запропонованої дослідницею методики навчання дітей дошкільного віку іноземної мови, яка найкраще відповідає вимогам часу, передбачає системний підхід у навчанні іншомовної комунікації дітей 5-6 років, що реалізується в процесі цільової ігрової діяльності, роботи автора значною мірою сконцентровані і на проблемі підготовки вчителів до навчання англійської мови дітьми дошкільного віку.

Для опанування дітьми англійської мови педагог повинен створити сприятливе іншомовне середовище, бути озброєним великою кількістю сучасних технологій навчання.

Широко відома і популярна у практиці вітчизняної дошкільної освіти програма Т.Шкваріної «Англійська мова для дітей дошкільного віку» з методичними рекомендаціями до неї. Рішенням комісії з іноземних мов Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України ця розробка отримала схвальний висновок.

Нова редакція програми узгоджена також із стандартом, запровадженим у мовній освіті за проектом Ради Європи, відповідно до рівня «нижче A1» за Загальноєвропейською системою володіння іноземною мовою CEFR (Common European Framework of Reference for Languages). Програма відповідає й іншим критеріям вибору користувачем освітньої програми, а саме: враховує вікові психофізіологічні можливості, інтереси та потреби розвитку 3–4–5-річних дітей, практично забезпечує наступність між дошкільною та шкільною ланками іншомовної освіти, оскільки готує малят до засвоєння програми 1 класу [52, с. 8].

Програма орієнтує на створення сприятливих умов для оволодіння азами іншомовного спілкування у період дошкільного дитинства на основі збалансованого вирішення освітніх (розвивальних, виховних, навчальних) і практичних цілей із збереженням пріоритету реалізації саме освітніх цілей. У програмі запропоновано мінімальний обсяг завдань і змісту освітньої роботи з формування основних складових елементарної англійської комунікативно-мовленнєвої компетенції у дітей четвертого, п'ятого і шостого років життя: мовної, мовленнєвої, соціокультурної.

Запропонована освітня програма та методичні рекомендації до неї розроблені для навчання дітей дошкільного віку англійської мови відповідно до вимог освітньої лінії «Іноземна мова» варіативної частини Базового компонента дошкільної освіти. Програма враховує зміст навчання дітей англійської мови з першого класу загальноосвітньої школи, забезпечує наступність, неперервність між дошкільною та унормованою шкільною ланками англійської освіти. Вона є першою складовою цілісного навчально-методичного комплексу «Англійська

мова для дітей дошкільного віку». Багаторічний досвід її впровадження в освітню роботу ЗДО, а також у практику родинного виховання та гувернерства засвідчив високу ефективність, результативність розробленої автором системи раннього навчання англійської мови з дошкільних років [52, с. 9].

На дошкільний етап навчання дібрано сфери та ситуації спілкування (тематика), лексичні одиниці (поняття), комунікативні функції, які описують категорії поведінки, характерні для дітей дошкільного віку, і які поглиблено будуть опрацьовуватись на заняттях із іноземної мови у молодших класах. Послідовність опрацювання ситуацій спілкування (тем) визначена логікою ускладнення комунікативних функцій – спочатку формуються навички привітання, прохання, знайомства, а далі – оперування предметами, виконання дій, повідомлення тощо [52, с. 9].

Зміст навчального матеріалу структуровано за такими компонентами:

1. Сфери спілкування;
2. Мовленнєва компетенція:
 - тематика спілкування;
 - мовленнєві функції;
 - “мовні кубики” засоби вираження;
3. Мовна (лінгвістична) компетенція;
4. Соціокультурна компетенція;
5. Загальнонавчальна компетенція;
6. Результати освітньої роботи [52, с. 10].

В контексті створення єдиної системи навчання іноземній мові віддитячого садочка до закладу вищої освіти на кожному етапі вирішуються завдання з відповідними технологіями навчання, які відповідають конкретній меті та віковим особливостям.

Однією із найбільш популярних методик сучасності є методика Х. Дорон, британського педагога та лінгвіста, яка розроблена на основі

комунікативного підходу. В основі навчання – ігри та заняття творчістю англійською мовою в групах по 4-8 осіб. Діти не лише вивчають мову. Навчання складається з розвиваючих блоків. Учні отримують енциклопедичні знання із різних наук. Школи Helen Doron існують у різних країнах і об'єднані в єдину спільноту. Діти мають змогу спілкуватися одне з одним, що створює стимул вивчати англійську мову. Курси сфокусовані на навчанні із задоволенням та позитивній мотивації. Матеріали занять є унікальними, містять авторські історії, пісні, відео, які теж заохочують до вивчення англійської мови як рідної.

Чотири принципи школи «Англійська Хелен Дорон»:

- маленькі групи;
- мотивація;
- регулярне прослуховування аудіо матеріалів;
- вивчення мови як розвага (використання руханок, музики, різноманітних видів творчої діяльності, щоб максимально розвинути природню любов дітей до пізнання нового).

Завдання спеціально розроблені для дітей з різним рівнем сприйняття інформації: аудіали, кін естетики, візували, дігітали. Також враховуються психологічні та емоційні аспекти викладання дітям різного віку. Все це доповнюється професіоналізмом вчителів. Англійська мова освоюється як друга рідна.

Методика Х. Дорон включає в себе кілька ступенів навчання [59]. Розподіл заснований на віці учнів, а самі ступені знаходяться у взаємозв'язку між собою.

1. 3 3 місяців до 2 років:

Заняття спрямовані на загальний розвиток. На уроці обов'язково повинен бути присутнім хтось із батьків. У середині ступені виділяють два підрівні. Від трьох місяців до двох років діти працюють з пісенним блоком –

знайомляться з мовою через музику. Другий підрівень – заняття з дітьми від 15 місяців до трьох років. Малюки продовжують музичне знайомство з мовою, але роблять це вже за допомогою веселих героїв – принца Сема, кошеня Флаффі і дракончика Діді [59].

2. З 2 до 6 років:

У цьому віці найкращий спосіб пізнавати нове – гра. Як і на першому ступені, діти займаються разом з батьками. На цьому ступені дослідниця також виокремлює два підрівні. У віці від двох до трьох років діти навчаються розрізняти звуки, в тому числі схожі голосні, глухі і дзвінкі приголосні. На уроках використовується велика кількість іграшок і посібників. Від трьох до шести років малюки розширюють словниковий запас, починають говорити розгорнутими реченнями, самостійно складають вірші, пісеньки та історії.

3. З 6 до 12 років:

Заняття проходять у вигляді ігор, експериментів і творчих завдань. Велика увага приділяється командній роботі. Діти вчаться читати і писати, поповнюють лексикон. Ступінь включає в себе кілька підрівнів – Jump with Joey, Polly Reads and Writes, Botty the Robot і Paul Ward and the Treasure. У кожному курсі є герої, які допомагають учням освоювати нові знання[59].

4. З 12 до 19 років

Навчання проходить у формі дослідження. Ігри на заняттях спрямовані, в першу чергу, на знайомство з професіями. Уроки дуже динамічні, а теми дозволяють підліткам розмірковувати. Ступінь включає в себе кілька курсів-Paul Ward and the Treasure, Teen Talent, Teen Choices, Teen Express [59].

Протягом курсу діти вивчають понад 800 слів; знайомляться з основною структурою англійської пропозиції, в ігровій формі співають англійські римування, вивчають англійською 32 пісні; грають в рухливі ігри, знайомляться з музичними стилями; грають в ігри для розвитку пізнавальних навичок; вчаться розмовляти з відповідною вимовою, навчаються любити вчити англійську.

В нашому дослідженні, актуальним є другий етап, з огляду на вікову категорію учнів дослідження.

Аналізуючи методику Х.Дорон, згадалося про мовну школу нашого земляка С.Дугіна. Після багатьох років індивідуального репетиторства у 2014р. він створив Школу іноземних мов з навчанням у групах, у 2015р. запрацював You-Tube канал, на якому розміщено майже 100 безкоштовних відео уроків.

Викладач запропонував інновацію: спільне навчання дітей разом з їх батьками. Школа спеціалізується саме на цій формі навчання. Дитина, коли виконує домашнє завдання з іноземної мови, майже завжди звертається до батьків за допомогою. Але батьки можуть не знати іноземної мови, або, навіть і знаючи, не володіють методикою, як роз'яснити дитині т чи інше питання. А коли батьки навчаються разом зі своїми дітьми, перші можуть згадати втрачені знання або вивчати мову разом з дитиною, одночасно опановуючи методику її викладання, а другі, тобто діти, - розбиратися з іноземною мовою у формі інтерактивного діалогу з учителем, цікавих завдань з самоперевірки, знаходження помилок, швидкого читання та багатьох інших методів подання матеріалу.

Крім того, подібний метод навчання створює і певний психологічний ефект, покращуючи відносини батьків з дітьми, які водночас стають рівноправними учнями перед учителем, а ще дозволяє проводити їм більше часу разом, чого дуже бракує в наш швидкоплинний час.

«Щось разом робити зі своєю дитиною – це справжнє щастя. Разом гуляти, разом дивитися мультфільми, разом їсти морозиво. Ми пропонуємо і англійську вчити разом. Станьте з дитиною однією командою в досягненні спільної мети – вивченні англійської. Опанувавши курс, ви разом навчитеся правильно писати і говорити, використовуючи прості граматичні часи англійської мови: Present Simple, Past Simple, Present Continuous, Past Continuous. Ви опануєте всі теми, необхідні для того, щоб скласти невеличкі оповідання». [35; 304]

Важливість англійської мови на сьогоднішній день очевидна: всі комунікації, бізнес, мистецтво здебільшого зав'язані на ній. І бажання батьків швидше вкласти цінні знання в голову своєї дитини цілком логічне. Однак, до цього процесу треба підходити зважено. Головною проблемою для викладача і батьків є те, що малюк не вміє ні читати, ні писати, тому звична стратегія вивчення англійської мови не підходить. А з іншого боку, дитячий вік має велику перевагу – любов до ігор, яка властива абсолютно всім дітям. Завдяки їй у різних формах і з застосуванням різних методик можна легко навчити малюка англійської мови, враховуючи особливості його характеру та захоплення.

Саме ігрова діяльність є спільною для методик, описаних вище. Модель кожного заняття – це уявна ігрова ситуація, що охоплює всю тривалість заняття.

Багато видатних педагогів наголошували на позитивний вплив ігор у навчальній діяльності: Н.Анікеєв, П.Блонський, А.Макаренко, С.Русова.

«Гра - це іскра, що розпалює вогонь кмітливості та допитливості» (В.Сухомлинський).

У сучасних методах навчання англійської мови широко використовується гра. У ЗДО гра – це основна форма навчальної діяльності дітей дошкільного віку. Цей вид методики і при навчанні англійської мови сприяє швидкому і ефективному оволодінню мови, спілкуванню, формуванню дружніх відносин серед дітей, невимушеній атмосфері і, як слідство, формуванню дружнього колективу.

Слід визначити головні риси гри як провідного методу і форми навчання англійської мови дітей дошкільного віку:

- вільна розвивальна діяльність;
- творчий, значно імпровізаційний характер діяльності;
- емоційна піднесеність діяльності, суперництво, змагання, конкуренція;
- наявність правил.

Проаналізувавши різні методики навчання англійської мови, можна

сформулювати такі правила гри при навчанні англійської мови:

- розмовляти лише англійською;
- командує грою ведучий, як правило, це вчитель. Але можливі і інші варіанти, коли вчитель грає роль учня – тоді він повинен підкорятися всім вимогам гри без виключень;
- не робити довгі паузи – діти не терплять порожнечі, і якщо на уроці виникла пауза, вони обов'язково заповняють її собою. Якщо дитина не відповідає зразу на запитання – не слід давати їй «подумати». Вчитель повинен серією прямих питань вияснити, що викликало труднощі при відповіді, чи звернутися до інших дітей, на останній випадок, відповісти самому;
- добровільна участь у грі: заставити дитину гратися так же складно, як і заставляти її вчитися. Учитель повинен пам'ятати, що підтримати інтерес до гри можна лише при збереженні позитивного емоційного фону на занятті. Виникає питання: як заставити дітей виконувати правила гри і невідривно наслідувати вчителя протягом заняття? Відповідь на це запитання є ще одним правилом гри;
- мотивація активності і зацікавленість учня;

Узагальнимо: ігрова діяльність на заняттях з англійської мови у ЗДО допомагає ефективнішому закріпленню у пам'яті дитини іншомовних слів і не викликає надмірного розумового навантаження. Гра, як один із основних методів навчання англійської мови, має бути цікавою, простою, жвавою, насиченою лексико-граматичними та фонетичними елементами, закріпленням вивченого матеріалу і поповненням нового словникового запасу.

Отже, ігрова діяльність виховує та розвиває особистість, формує мовну, мовленнєву та соціокультурну компетенції, а також актуалізує у процесі навчання позитивні риси характеру, формує новоутворення культури спілкування, прояви загальнолюдських моральних якостей.

Підсумовуючи наш аналіз, слід назвати 5 базових принципів, на яких

будуються всі методики навчання малюків англійської мови:

- природність: дитина буде зосереджена на навколишньому світі, а не навчанні, тому весь освітній процес має відбуватися в природному середовищі або максимально до нього наближеному;
- інтерес: основне завдання вчителя – показати дітям, що англійська мова – це цікаво, інакше вони дуже швидко занудьгують і сформується стереотип, що вивчення англійської мови важке і непотрібне заняття;
- послідовність: починати треба з малого, і при цьому розвивати не лише розмовну мову, а й граматику, читання, письмо – якщо зосередитися тільки на одному, то дитина не буде повноцінно володіти англійською;
- наполегливість: діти дошкільного віку часто примхливі та не хочуть робити те, що «потрібно» - у цьому випадку не варто реагувати на дитячі маніпуляції, а проявляти м'яку наполегливість, і дитина набере смаку;
- ігрова форма: найпростіше зацікавити дитину грою – саме це допоможе утримувати її увагу.

Аналіз наукових розвідок з особливостей впровадження комунікативного підходу в навчальний процес дозволяє констатувати, що дослідниками пропонується як інтуїтивне, так і свідоме засвоєння іншомовного матеріалу, з використанням наочності і гри, як провідного виду діяльності. Запропоновані дослідниками системи вправ передбачають:

- покрокове ускладнення іншомовного матеріалу, його багаторазове повторення у взаємозв'язку з раніше вивченим;
- застосування принципу комунікативної спрямованості навчання;
- цілісний особистісний розвиток мовного користувача;
- організацію навчально-виховного процесу як взаємодії педагога і дітей, яка повною мірою відповідає запитам, нахилам, інтересам дошкільників;

- відбір адекватних, відповідних віку, методів, прийомів і засобів навчання, форм та видів проведення занять;
- підбір автентичних навчальних матеріалів, які є ефективними у формуванні елементарної англомовної компетенції дошкільників.

При комунікативному підході навчання англійської мови значна роль відводиться особистості вчителя. Комунікативне викладання передбачає наявність у викладача певних психологічних характеристик, найважливішою з яких є здатність створити невимушену атмосферу, в якій учасники групи позбавляються своєї сором'язливості та страху зробити помилку. Всі діти зацікавлені у вивченні іноземної мови, але як тільки деякі із них стикаються з труднощами й будуть не в змозі наздогнати решту дітей, вони поступово втрачають свою цікавість до предмета. Для того, щоб запобігти неуспішності, кожна нова структура, слово та словосполучення повинні бути ефективно й достатньо опрацьовані через різноманітність зосередженої й менш контролюючої діяльності. Навчальна зосередженість припускає обговорення ситуації чи проблем, які стосуються життя дитини, цінностей, інтересів. Кожен успіх дитини повинен бути відміченим, а оцінки повинні бути прокоментовані. Якщо дитина робить зусилля, навіть якщо і не досягає успіху, вона повинна бути схвалена та підтримана. Навіть найменший успіх повинен бути помічений

Висновки до першого розділу

Перший розділ присвячений аналізу теоретичних досліджень стосовно поняття комунікативного підходу та його реалізації. Встановлено, що комунікативний підхід розуміється, як підхід, метою якого є оволодіння мовою як засобом спілкування: надбання соціокультурних знань, практичних навичок спілкування, мовних умінь, які складають комунікативну компетенцію.

Визначено поняття комунікативної компетенції, що є основною метою комунікативного підходу до навчання англійської мови.

Було визначено, що найактуальнішим підходом до викладання іноземної мови у закладах дошкільної освіти є комунікативний підхід. Цей підхід знайшов відображення в організації умовно-мовних вправ, сюжетно-рольових ігор, які застосовуються в якості комунікативних технологій на заняттях. Такий підхід дозволяє почати формування комунікативно-мовних умінь у дітей старшого дошкільного віку іноземною мовою, та забезпечує спадкоємність дошкільного та початкового шкільного навчання іноземної мови.

В рамках дослідження охарактеризовано спільні риси більшості сучасних методик викладання іноземної мови у закладах дошкільної освіти, укладених на основі комунікативного підходу: застосування принципу комунікативної спрямованості навчання; цілісний особистісний розвиток мовної особистості; організація навчально-виховного процесу як взаємодії педагога і дітей, яка повною мірою відповідає запитам, нахилам, інтересам дітей дошкільного віку.

Розглянуто сучасні методики навчання англійської мови дітей дошкільного віку, які користуються широкою популярністю у роботі і ЗДО та центрах раннього розвитку дітей (за програмою Т.Шкваріної та методом Х.Дорон).

Кожна методика має і свої особливості, і загальні положення, пов'язані з комунікативним підходом до вивчення мови. Загальними є практична мета та її задачі:

- розвиток навичок аудіювання (розуміння мови на слух);
- розвиток навичок говоріння (формування у дитини уявлення про англійську мову як засіб спілкування в подальшому житті);
- формування і поступове заповнення лексичного запасу.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДИКА РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

2.1 Розробка методики реалізації комунікативного підходу у навчанні англійської мови у старшому дошкільному віці

Даний розділ ґрунтується на дослідженні ефективності формування навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку шляхом реалізації комунікативного підходу у вивченні англійської мови.

Одним із сучасних і ефективних методів педагогічного дослідження є проведення методичного експерименту. Методичний експеримент являє собою науково поставлений досвід утворення педагогічного процесу в умовах, де всі фактори та особливості точно враховані. Це – навчальна діяльність, організована для вирішення методичної проблеми навчання, що протікає протягом обмеженого відрізка часу і базується на певній гіпотезі та виконується відповідно до розробленого плану навчання.

У ході методичного експерименту проводиться вимірювання початкового і заключного стану рівня знань випробовуваних. Проведена нами методична експериментальна робота спрямована на виявлення ефективності використання проектної методики для формування навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку у закладах дошкільної освіти (далі – ЗДО).

Мета експерименту – дослідження ефективності методики впровадження у навчальний процес комплексу завдань, укладеної на основі реалізації комунікативного підходу до вивчення англійської мови.

Поставлена мета визначила завдання методичного експерименту:

- визначити рівень сформованості навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку до і після проведення експерименту;
- визначити рівень знань учнів на основі виділених критеріїв, під впливом експериментальних заходів;

- перевірити ефективність розробленої методики впровадження у навчальний процес комплексу завдань шляхом реалізації комунікативного підходу у вивченні англійської мови.

Експериментальне дослідження проводилося серед дітей старшого дошкільного віку, вихованців ЗДО № 18 «Зірниця» міста Суми. Для спостереження було обрано дві групи дітей – контрольна та експериментальна. У контрольній групі, вихованці якої навчалися згідно стандартного навчального плану, було проведено тільки збір результатів на початку та наприкінці експерименту. У другій групі – експериментальній, було проведено пробне заняття, первинну діагностику, впровадження експериментальної методики та контрольну діагностику, яка дозволила зробити висновки про ефективність впровадженої методики. Спостереження за дітьми дошкільного віку тривали з 4 травня 2021р. по 4 червня 2021р.

В експерименті брали участь 50 вихованців, з них – 22 дівчинки і 28 хлопчиків. Ми вибрали такі групи, в яких були присутні різні за рівнем розвитку діти. В табл. 2.1 представимо паспорт експерименту:

Таблиця 2.1

Паспорт експерименту

Завдання	Дослідження ефективності методики впровадження у навчальний процес комплексу завдань на основі комунікативного підходу, направлених на формування навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку.
----------	--

Продовження Таблиці 2.1

Об'єкт	Учні ЗДО
Спосіб проведення спостереження	Відкрите спостереження
Спосіб фіксації отриманих даних	Графічний
Метод аналізу зібраного матеріалу	Зіставний
Етапи	Проведення пробного заняття; Збір результатів першого спостереження; Проведення циклу занять з введенням в них матеріалів та завдань, викладених попередньому розділі; Проведення другого спостереження; 5)Зіставлення результатів, аналіз, висновки.

Отже, наше дослідження складається з п'яти етапів. На першому етапі, в експериментальній групі було проведено урок, за матеріалами, викладеними нижче.

Другий етап містить в собі збір інформації про рівень сформованості навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку. контрольної та експериментальної групи. Цей етап можливий лише за умови проведення пробного заняття (перший етап).

Третій етап несе в собі досить довготривалий процес формування навичок іншомовного говоріння на основі методики впровадження у навчальний процес

комплексу розроблених завдань. Елементи завдань з використанням комунікативного підходу мають впроваджуватись у кожне заняття.

На четвертому етапі проводиться робота з проведення спостереження ефективності впровадження нової методики становлення та удосконалення навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку та порівняння результатів експериментальної та контрольної груп.

На п'ятому, завершальному етапі, зіставляються результати першого і другого спостереження експериментальної та контрольної груп та робляться висновки про результативність використання розроблених завдань в процесі формування навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку.

Часові рамки експерименту – 4 тижні.

Для оцінки рівня сформованості навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку, наведемо шкалу оцінювання, яка буде використовуватись у дослідженні (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Характеристика рівнів оцінки сформованості навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку в досліджуваних групах

Рівень	Бали	Характеристика
Оптимальний	12-10	Вихованець має високий рівень: - сформованості навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного

Продовження Таблиці 2.2

		<p>віку;</p> <ul style="list-style-type: none"> - високий рівень лексичного запасу; - може сформувати власні висловлювання стосовно конкретних тематик, може вести короткі діалоги та монологи.
Задовільний	9-7	<p>Вихованець має задовільний рівень:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сформованості навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку; - лексичного запасу; - може сформувати власні висловлювання стосовно конкретних тематик; - ведення діалогу викликає труднощі.
Середній	6-4	<p>Вихованець має середній рівень:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сформованості навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку; - лексичного запасу; - формулювання власних висловлювань стосовно конкретних тематик викликає складнощі, ведення діалогу також викликає труднощі.
Низький	3-0	<p>Вихованець має низький рівень:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сформованості навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку;

Продовження Таблиці 2.2

		- має маленький обсяг лексичного запасу, формулювання власних висловлювань стосовно конкретних тематик викликає складнощі, відсутні навички ведення діалогу.
--	--	--

У роботі буде використано методику розвитку навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку на матеріалі короткого дитячого мультиплікаційного серіалу Gogo Adventures with English [67]. Так, кожна серія мультфільму допомагає опрацювати певний набір активної лексики, в серіях використовуються діалоги та запитання, які можна застосовувати для розвитку навичок іншомовного говоріння в якості рольових ігор, тощо.

Серіал включає в себе 39 серій – достатньо для того, щоб сформувати цикл завдань, цікавих для дітей та ефективних для розвитку навичок іншомовного говоріння. Ми вважаємо, що за умови такого підходу, діти будуть з нетерпінням чекати нового заняття як ще однієї пригоди з Гого. В роботі ми наведемо завдання для 8 серій серіалу. Завдання до інших серій було утворено за аналогією наведених завдань.

Завдання до серії 1.

1. Гра з м'ячем "What`s your name". Реквізит – м'який іграшковий м'яч: всі діти з групи стають в коло. Першим м'ячик кидає вчитель зі словами "What`s your name?". Той, кому вчитель кинув м'ячик, відповідає: "My name is...", і далі зі словами "What`s your name?" кидає м'ячик наступному учаснику. Взяти участь мають всі діти.
2. Діти ще раз переглядають діалог:
 - Hello, what`s your name?
 - My name is Gogo.

- How are you?
- I am fine, thank you.
- Good bye!
- Bye!

Наступним кроком, вчитель ставить дітям питання, які наведені вище, і вони мають відповісти.

Завдання до серії 2.

1. Вчитель роздруковує зображення відомих персонажів мультфільму, популярних серед дітей старшого дошкільного віку (7–10 одиниць), розвішує їх та ставить запитання “what`s his / her name?”. Група має відповісти: “His/her name ...”.
2. Всі разом з Гого співають пісеньку “what`s his / her name?”, яка подана наприкінці серії.

Завдання до серії 3.

1. Вчитель розподіляє вихованців на пари та дає їм наступне завдання: Працюючи в парах, задайте одне одному питання та дайте на них відповіді:

How are you?	I'm fine, thanks.
Who's he?	He's my father. / he is my friend
Who's she?	She's my sister / He's my mother
Who are you?	I am your friend

2. Подивіться на картинки та скажіть, хто на них намальований (див. Додаток В)
3. Домашнє завдання: принести фото з сім'єю для гри «Who is he / she».

Завдання до серії 4.

1. Вчитель вказує на вже відомі дітям назви предметів, та використовує активну лексику з серії 4 “What`s this? / This is a”. Так, вчитель вказує вихованцям на предмет, назву якого вони вже знають, та ставить запитання “What`s this?”. Діти мають дати відповідь «This is a...».
2. Намалюйте один з предметів, які було показано в серії та дайте своєму другу відповідь на запитання “What`s this?”.
3. Вихованці по черзі ставлять вчителю питання щодо предмету / об’єкту за їх бажанням: “What`s this?”. Вчитель має відповісти: «This is a...».

Завдання до серії 5.

1. Вчитель показує дітям картинку та питає: “What`s that?”. Вони мають відповісти: “That`s is ...”. Також можливі варіанти питань:
 “What`s that? Is it a panda?”
 “No, this is a tiger”. (див. Додаток Г)
2. Разом з Гого, діти та вчитель розучують та співають пісеньку, яку подано наприкінці серії.

Завдання до серії 6.

1. Вчитель вказує на будь-який предмет, колір якого вихованці вже вивчили, та ставить активне запитання серії: “What colour is that?”
2. Діти грають в парах, ставлячи одне одному питання щодо тих чи інших предметів: “What colour is that?” – “It`s ...”.
3. Разом з Гого, вихованці та вчитель розучують та співають пісеньку “What colour is that”, яку подано наприкінці серії.

Завдання до серії 7.

1. Вчитель показує дітям картинку та питає: “What are they?”. Вони мають відповісти: “They are ...”. Також можливі варіанти питань:
 “What are they? Are they apples?”
 “No, they are bananas”. (див. Додаток Д)

2. Вчитель роздає дітям картки із зображення фруктів. В парах, вони грають в гру “Are they”. Розподіливши рівну кількість карток, вихованці питають одне одного “Are they”. В залежності від зображеного на картці, має прозвучати відповідь “Yes, they are.... / No, they are not...”.

3. Разом з Гого, діти та вчитель розучують та співають пісеньку “Are they”, яку подано наприкінці серії.

Завдання до серії 8.

1. Вчитель готує картки з нумерацією від 1 до 10. Потім, він ховає їх в мішечок, і кожен з вихованців має витягти собі картку та назвати цифру, яка намальована на картці (Додаток А).

2. Гра з м'ячем: діти стають в коло, і перекидаючи м'ячем одне до одного, рахують від 1 до 10: наприклад, кидок – one, кидок – two і так далі. Той, хто помилиться або не назве цифру, вибуває. Перемагає той, хто залишився.

3. Разом з Гого, діти та вчитель розучують та співають пісеньку “One, two, three”, яку подано наприкінці серії.

Таким чином, було проведено методичний експеримент, який водночас став і розробкою методики впровадження комунікативного підходу у навчанні англійської мови дітей ЗДО на основі інтегрованої діяльності дітей і вчителя. Поєднання різних видів гри з відомими дітям музичними, художніми, спортивними діями дозволяє забезпечити природню мотивацію говоріння англійською мовою, робить цікавими і змістовними іншомовні висловлювання.

Результати оцінювання ефективності використаної методики розглянемо далі.

2.2 Аналіз ефективності методики реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку

З метою виявлення рівня сформованості навичок іншомовного

говоріння дітей старшого дошкільного віку, було проведено вхідний контроль. Дітям пропонувалося виконати завдання на перевірку знань та вірності використання і розуміння тих лексичних одиниць, які вже було вивчено раніше.

На основі даних вхідного контролю були виявлені 5 типів труднощів, які знижують рівень сформованості навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку:

1. Мотивація до вивчення англійської мови;
2. Рівень запам'ятовування нових слів;
3. Складність утворення самостійних коротких висловлювань;
4. Складність ведення коротких діалогів;
5. Складність сприйняття та розуміння мови на слух.

Перший тип труднощів було досліджено засобами опитування, в рамках якого вихованцям необхідно було відповісти на два простих запитання:

1. Чи подобається тобі вивчати англійську мову? (так / ні)
2. Чому тобі подобається / не подобається вивчати англійську мову?

Близько 80% вихованців експериментальної групи та 81% вихованців контрольної групи мають складнощі першого типу (Мотивація до вивчення англійської мови) (рис. 2.1). Так, 80% дітей відзначили в процесі усного опитування, що їм не дуже подобається вивчати англійську мову тому, що це не цікаво. Такі відповіді, очевидно, зумовлено тим, що навчальний процес сфокусовано не на зацікавленні та мотивуванні вихованців до вивчення англійської мови, як цікавого предмету, а на вивченні англійської мови, як необхідного предмету.

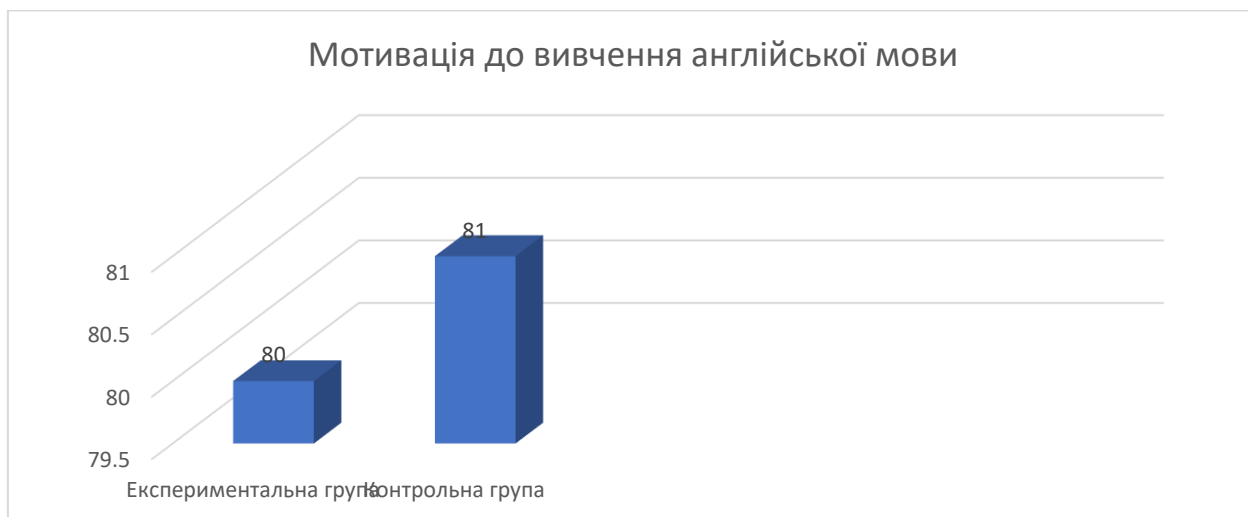

Рис. 2.1 Рівень мотивації дітей до вивчення англійської мови

Близько 90% вихованців експериментальної та 87% контрольної групи мають проблеми із запам'ятовуванням слів. В даному випадку, цей аспект є дійсно складним, з огляду на те, що дітям складно запам'ятати, завчити слова нової мови, особливо, якщо вони не розуміють, навіщо вони це мають робити (рис. 2.2).

Рис. 2.2 Рівень запам'ятовування нових слів

Близько 75% дітей експериментальної групи та 73% дітей контрольної груп мають складнощі з утворенням самостійних коротких висловлювань (рис. 2.3).

Рис. 2.3 Складність утворення самостійних коротких висловлювань

Цікаво відзначити, що найменшу складність для дітей старшого дошкільного віку становить ведення коротких діалогів. Звичайно, що в процесі діалогу, вихованці допускали величезну кількість помилок, проте, вони не боялись вести діалог, брали активну участь в його створенні.

Так, в четвертому типі складнощів (складність ведення коротких діалогів), 50% дітей експериментальної та 54% дітей контрольної групи характеризуються високим ступенем складності (рис. 2.4).

Рис. 2.4 Складність ведення коротких діалогів

У п'ятому типі складнощів (Складність сприйняття та розуміння мови на слух), вихованцями експериментальної групи було допущено 35% помилок, а вихованцями контрольної – 32% (рис. 2.5).

Рис. 2.5 Складність сприйняття та розуміння мови на слух

Як демонструє аналіз, вихованці груп, що досліджуються, мають в більшості, середній та низький рівні сформованості навичок іншомовного говоріння.

Табл. 2.3 демонструє зіставний аналіз сформованості навичок іншомовного говоріння вихованців експериментальної та контрольної груп за результатами вхідного контролю.

Таблиця 2.3

Зіставний аналіз сформованості навичок іншомовного говоріння вихованців експериментальної та контрольної груп за результатами вхідного контролю

Тип складнощів	Експериментальна група	Контрольна група
I	80%	81%
II	90%	87%
III	75%	73%
IV	50%	54%
V	35%	32%

Протягом методичного експерименту з дітьми експериментальної групи було проведено заняття, спрямовані на розвиток рівня сформованості навичок іншомовного говоріння. У міру зростання рівня сформованості навичок іншомовного говоріння, завдання ускладнювались. Діти, помічаючи власні досягнення, ще активніше включались в роботу.

Вихованці контрольної групи навчались за звичайною програмою ЗДО. Порівняємо результати, отримані при першому спостереженні, та при другому спостереженні, яке провели після впровадження експериментальної методики.

Результати підсумкового контролю в експериментальній групі показали, що кількість труднощів щодо мотивації до вивчення англійської мови в середньому скоротилась на 40%. В контрольній групі низький рівень мотивації скоротився на 23% (рис. 2.6).

Рис. 2.6 Мотивація до вивчення англійської мови

Також простежується позитивна динаміка щодо складнощів другого типу – низького рівня запам'ятовування нових слів. В експериментальній групі, на 26 % менше вихованців стали стикатися з цим типом складнощів, в той час як в контрольній групі, кількість вихованців, для яких є дуже складним запам'ятовування слів, зменшилась на 12% (рис. 2.7).

Рис. 2.7 Рівень запам'ятовування нових слів

За результатами вхідного контролю близько 75% дітей експериментальної та 73% дітей контрольної груп мали складнощі з утворенням самостійних коротких висловлювань. Підсумковий контроль показав, що на сьогоднішній день, кількість таких дітей в експериментальній групі зменшилась на 32%, в той час як в контрольній групі – на 21% (рис. 2.8).

Подібні результати свідчать про ефективність розробленої методики, що обумовлено тим, що вихованці не лише обмінювались короткими репліками в процесі навчання, але й тим, що вони переслухували прості діалоги героїв мультфільму, які дуже швидко стали улюбленими, та намагались брати приклад з героїв.

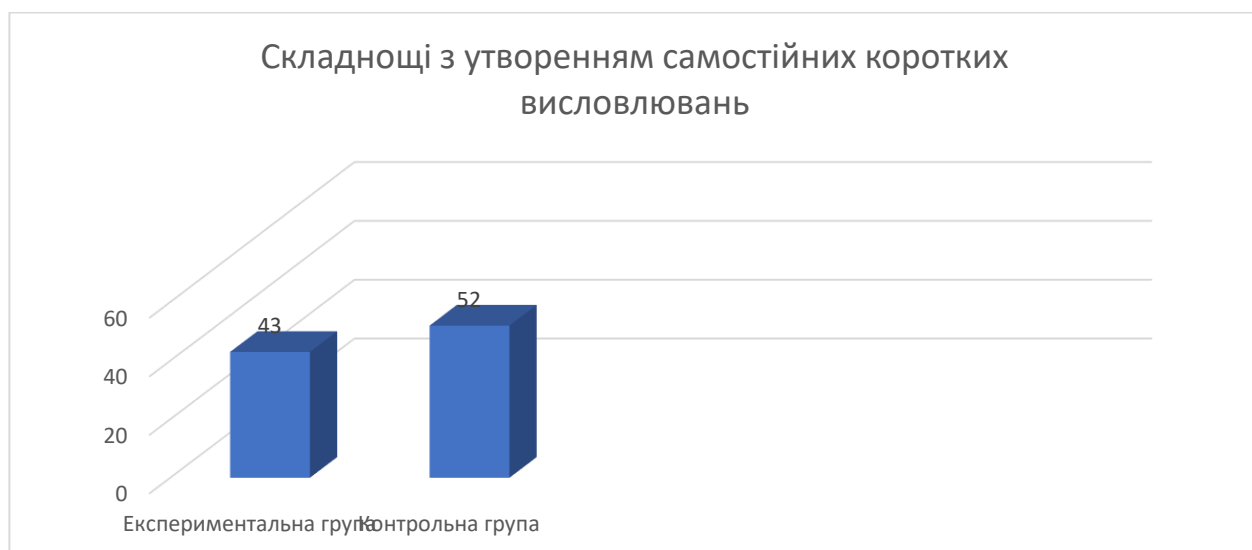

Рис. 2.8 Складнощі з утворенням самостійних коротких висловлювань
Скоротилися також і складності ведення коротких діалогів (рис. 2.9).

Рис. 2.9 Складнощі ведення коротких діалогів

Результати підсумкового контролю в експериментальній групі також показали, що проблема сприйняття та розуміння мови на слух в середньому скоротилась на 25%. В контрольній групі, кількість вихованців, що відчують складнощі цього типу, скоротилась на 17% (рис. 2.10).

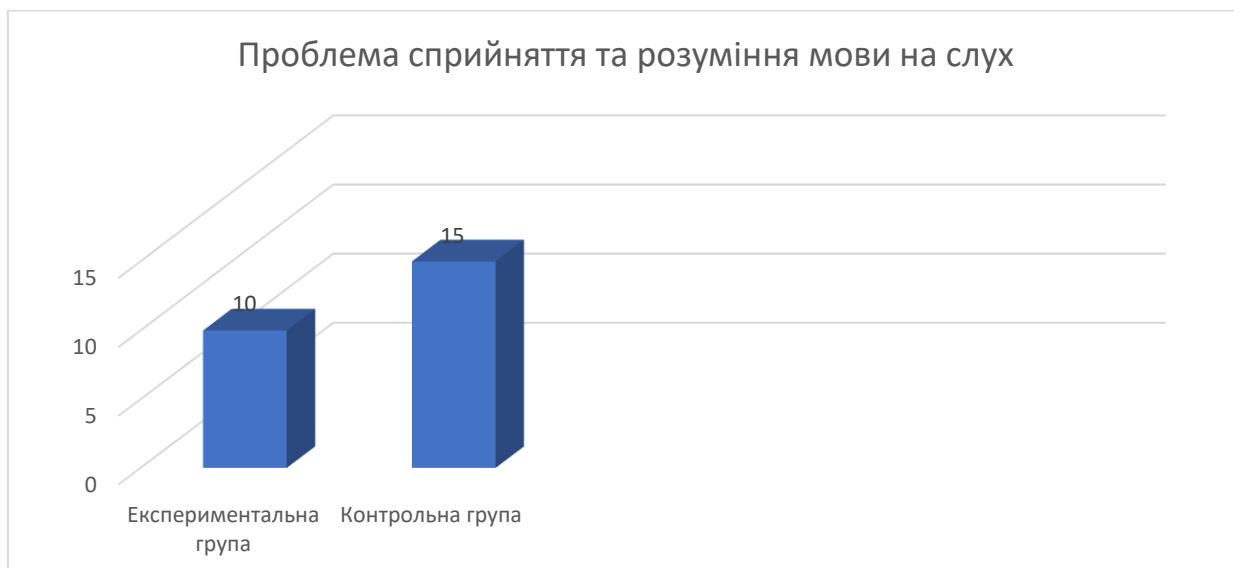

Рис. 2.10 Проблема сприйняття та розуміння мови на слух

На рис. 2.11 наведено порівняльний аналіз результатів вхідного та підсумкового контролю експериментальної групи.

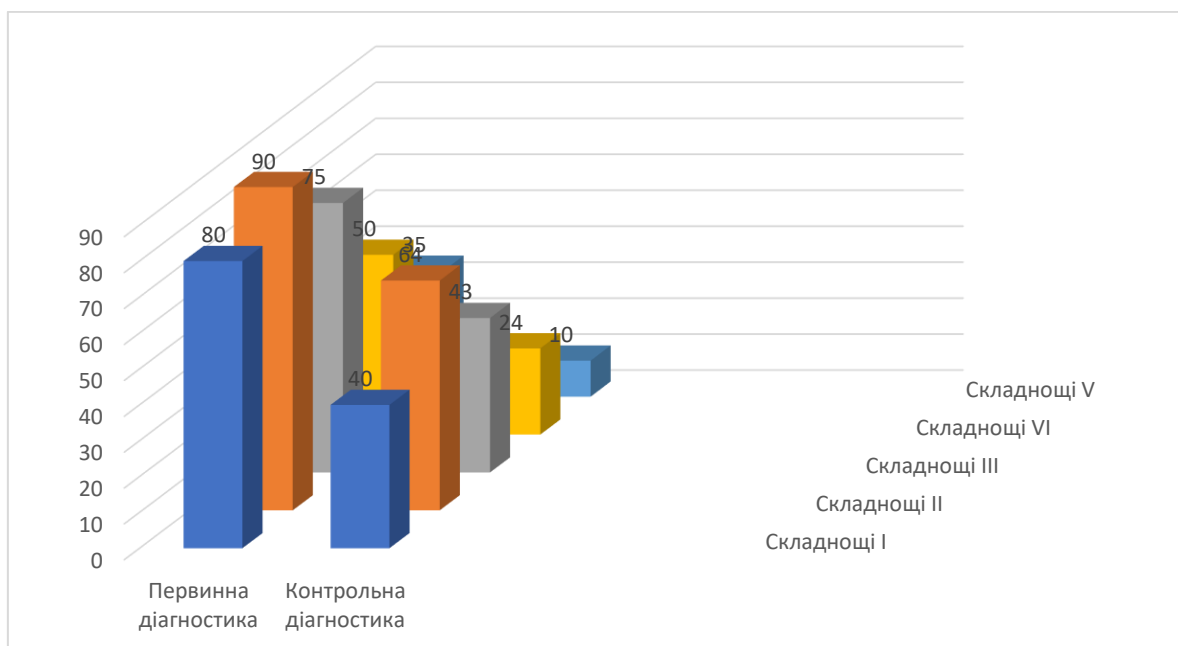

Рис. 2.11 Порівняльний аналіз результатів вхідного та підсумкового контролю експериментальної групи

На рис. 2.12 наведено порівняльний аналіз результатів вхідного та підсумкового контролю контрольної групи.

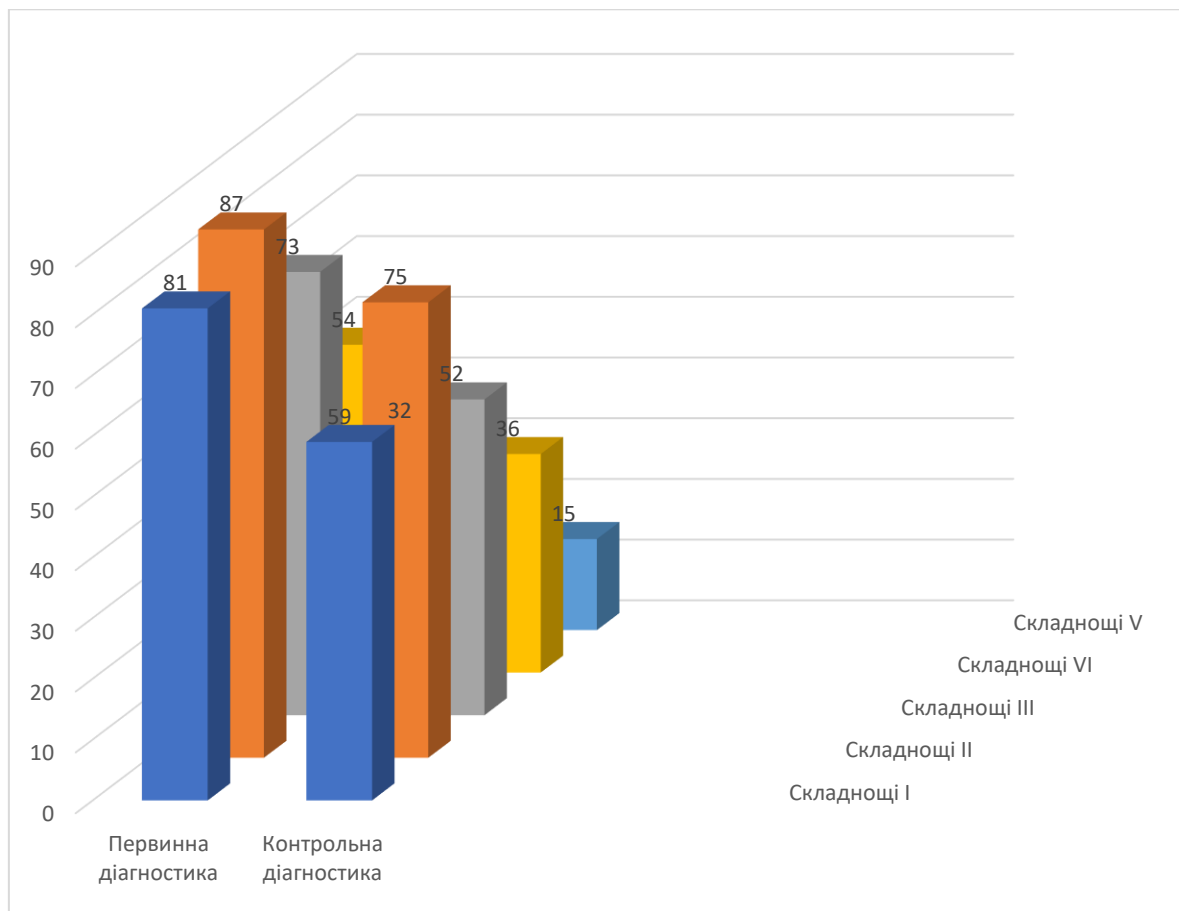

Рис. 2.12 Порівняльний аналіз результатів вхідного та підсумкового контролю контрольної групи

Як демонструє порівняльний аналіз, в експериментальній, і в контрольній групі присутня позитивна динаміка у зменшенні складнощів в утворенні самостійних коротких висловлювань, у веденні коротких діалогів, у сприйнятті та розумінні мови на слух, що свідчить про підвищення навичок іншомовного мовлення дітей старшого дошкільного віку. Для більшої наочності, наведемо табл. 2.4, яка демонструє зіставний аналіз навичок іншомовного мовлення вихованців експериментальної та контрольної груп за результатами вхідного та підсумкового контролю.

Таблиця. 2.4

**Зіставний аналіз рівня навичок іншомовного мовлення вихованців
експериментальної та контрольної груп за результатами вхідного та
підсумкового контролю**

Тип складно- щів	Експериментальна група			Контрольна група		
	I діагностик	II діагностик	Результат	I діагностик	II діагностик	Результат
I	80%	40%	40%	81%	59%	-22%
II	90%	64%	36%	87%	75%	-12%
III	75%	43%	-32%	73%	52%	21%
IV	50%	24%	-26%	54%	36%	18%
V	35%	10%	-20%	32%	15%	17%
Загаль- ний %	66%	36%		65%		47%

*загальний відсоток розраховано шляхом складання всіх результатів діагностики та розділення отриманої суми на кількість типів помилок

Таким чином, на основі порівняння результатів вхідного і підсумкового контролю експериментальної та контрольної групи, можна зробити остаточний висновок про те, що розроблена методика є ефективною, про що свідчить загальний коефіцієнт вихованців, що мають складнощі. Так, в експериментальній групі на початку експерименту загальний коефіцієнт дітей, що мають складнощі, складав 66%. Наприкінці методичного експерименту коефіцієнт складає 36%, що майже вдвічі менше від коефіцієнту вихованців, що мають складнощі на початку експериментальної роботи.

В контрольній групі, на початку роботи, загальний коефіцієнт дітей, що мають складнощі складав навіть на 1% менше, ніж в експериментальній 65%. Проте, наприкінці, загальний коефіцієнт склав 47%, що на 11% менше, ніж в

експериментальній групі. Ми не можемо сказати, що звичайна навчальна програма не є ефективною – кількість помилок та складнощів контрольної групи також значно зменшилась, про що свідчить загальний коефіцієнт, але, результати експериментальної групи показали, що все ж таки, розроблена нами методика є більш ефективною, і впроваджувати комунікативний підхід в процесі підвищення рівня іншомовної мовлення дітей старшого дошкільного віку є доцільним, з огляду на отримані результати.

Порівнюючи результати вхідного і підсумкового контролю можна дійти такого висновку:

1. Складнощі мовлення учнів не зникли, хоча значно скоротилися;
2. При систематичному використанні вправ можна досягти позитивного ефекту у формуванні іншомовного мовлення дітей старшого дошкільного віку шляхом застосування завдань на матеріалі мультимедійних засобів та інтегрування різних дій (художніх, музичних, спортивних) ;
3. Застосування вправ на матеріалі мультимедійних засобів дозволяє сформувати мотивацію та бажання дітей вивчати англійську мову, що також позитивно впливає на рівень їх іншомовного мовлення. Так, було помічено, що наприкінці експерименту, діти чекали уроків англійської мови та пригод з Гого, вони не хотіли, щоб експеримент завершувався, тому що їм було весело і цікаво.
4. Розроблена методика є ефективнішою, ніж звичайна ЗДО-програма, про що свідчать результати аналізу.

Викладене вище свідчить про те, що комунікативний підхід допомагає:

1. включити в навчальний процес новий навчальний матеріал, який дозволяє більше уваги приділяти творчій діяльності вихованців;
2. розвиває пізнавальну активність дітей, а також збільшує зацікавленість у навчанні;
3. дозволяє активізувати розумовий процес вихованців; підвищувати інтенсивність навчального процесу;

4. робить процес різноманітнішим, що також розвиває дітей дошкільного віку і підвищує їх бажання вивчати предмет;

5. заняття стають більш наочними, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу.

Варто зазначити, що на завдання подібного типу доцільно відводити час на кожному занятті іноземної мови. Залучення дітей дошкільного віку до пояснення, виконання завдань в групах сприяє швидшому засвоєнню матеріалу і розвитку навичок роботи в команді.

Вибираючи технології навчання, слід звертати увагу на критерії їх ефективності:

- відповідність віку дітей. Важливо звернути увагу на використання мультимедійних технологій, яскравість і деталізацію завдань, зміст елементів анімації, легкість користування підказками, музичний супровід;
- орієнтованість цілям навчання;
- орієнтованість на необхідну тематику, матеріали курсу не повинні дублювати матеріали підручника, а містити певну новизну;
- наявність позитивної оцінки та підтримка правильних дій вихованця, мотивації вихованця, яка не може не викликати бажання дітей дошкільного віку досягти успіху ще раз, хоча для цього їм необхідно буде докласти певних зусиль.

2.3 Навчально-методичні рекомендації щодо реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку

В результаті проведеного дослідження, визначилися методичні рекомендації щодо впровадження комунікативного підходу у вивченні англійської мови у дошкільному віці. Зазначимо, що педагог повинен орієнтуватися на основні критерії для здійснення тієї чи іншої навчальної задачі.

Ми виділили з них кілька, на наш погляд, найбільш важливих для впровадження комунікативного підходу у вивченні англійської мови у дошкільному віці.

Перший критерій – критерій відповідності інтересам дітей. Для того, щоб завдання були ефективними, вони мають не тільки відповідати навчальним цілям, але й зацікавити дітей. В протилежному випадку вони просто не зацікавляться викладеною інформацією і забудуть її після першого ж заняття.

Другий критерій полягає у відповідності завдань віковим особливостям вихованців. При виборі завдань та матеріалів вчитель повинен орієнтуватися на психолого-вікові особливості дітей і враховувати їх характеристики періоду дорослішання для отримання найбільшого ефекту від процесу навчання.

Третій критерій передбачає опору технології на діяльнісний підхід навчання. При даному підході основним видом роботи дітей буде вирішення проблемних ситуацій. У цьому випадку фактичні знання стануть наслідком роботи над завданнями, організованими в доцільну і ефективну систему. Паралельно з освоєнням діяльності вихованець зможе сформулювати свою систему цінностей, яку підтримує соціум.

Четвертий критерій пов'язаний з системністю наочних матеріалів, що використовуються в технології. Цей критерій означає, що комплекс наочних матеріалів, повинен відповідати всім вимогам системи: її цілісності, взаємозв'язку елементів, щоб досягти певної мети.

П'ятий критерій полягає в тому, що сама наочність повинна носити розвиваючий характер для дітей, бути оптимальною для розвитку різних видів розумової діяльності.

Шостий критерій полягає у культурній відповідності. Цей критерій включає в себе формування лінгво-культурних навичок вихованців у точній відповідності культурі мови, що вивчається.

При виборі завдань для впровадження комунікативного підходу у вивченні англійської мови у дошкільному віці варто звернути увагу на наступні педагогічні умови:

- 1) теми занять повинні торкатись актуальних питань культури мови, що вивчається;
- 2) підтримка високого рівня мотивації вихованців, підвищення інтересу і пізнавальної активності дітей до тем уроку;
- 3) враховувати вікові особливості вихованців;
- 4) створювати основу для переходу освіти в самоосвіту, виховання в самовиховання, розвитку в саморозвиток;
- 5) мати весь потрібний інвентар для організації заходів.

Перераховані нижче педагогічні принципи зроблять процес викладання найбільш ефективним:

- 1) принцип автентичності навчальних матеріалів;
- 2) принцип відкритості навчального процесу;
- 3) принцип врахування рідної мови та культури.

Очевидно, що ефективність впровадження комунікативного підходу у вивченні англійської мови у дошкільному віці може бути досягнута, якщо будуть створені мотиви і умови, в яких діти зможуть проявляти пізнавальну активність і відчувати бажання реально користуватися набутими знаннями і сформованими вміннями і навичками. Розробляючи методику реалізації комунікативного підходу в навчання англійської мови дітей старшого дошкільного віку, було обрано гру, як основну форму навчання іноземної мови дітей цього віку. Гра – це активна групова взаємодія, в основі якої повинно бути самовираження і саморозкриття. Виходячи з цього можна окреслити вимоги до гри з використанням комунікативної методики:

- обов'язкове розуміння дітьми ігрового результату; таким результатом може бути створення з допомогою слів незвичайних комічних або

фантастичних образів, наприклад: предметів, що літають, звірів, які розмовляють;

- розуміння і дотримання дітьми правил гри, що допоможе досягти кращого результату;
- можливість вибору конкретного дійства в грі кожною дитиною, що забезпечує індивідуальну активність при колективній формі гри;
- тільки цікаві матеріали.

Заняття-гра – це основний спосіб досягнення відповідних задач навчання на даному етапі – від найменших мовних навичок до уміння вести самостійну розмову. Стимулювання інтересу і підтримання високої мотивації до вивчення іноземної мови в даний час є однією з проблем системи освіти, особливо дошкільної.

Працюючи над розробкою методичного експерименту, ми дійшли висновку, що при навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку у формі гри необхідне:

- точне визначення навичок, умінь, які тренуються в даній грі (чого дитина не вміла робити до гри і чого навчилася в процесі гри). Якщо вихованець просто повторює пісні, віршики, відтворює завчені діалоги – нових навичок та умінь він не здобуває. Якщо дитина навчилася змінювати слова, підбирати потрібне за змістом слово, самостійно будувати словосполучення – це нові навички;

- гра повинна ставити дитину перед необхідністю уявного зусилля, хоча б мінімального. Не обов'язково давати правила гри в чітких формулюваннях, можна використовувати будь-яку схему або малюнок;

- правила гри слід продумувати так, щоб помилка в мовній дії вважалася програвом у грі.

Велике значення для дітей цього віку має заохочення. Але завжди потрібно

пам'ятати, що похвала стимулює дитину лише тоді, коли вона сприймає завдання як достатньо складне. При цьому важливо порівнювати успіхи дитини не з успіхами інших дітей, а з її попередніми результатами. І ще одна умова ефективності навчання дітей цього віку: засвоєння матеріалу відбувається швидше, коли він вимовляється у доброму гуморі, а не у формі повчань. У створенні на заняттях невимушеної доброзичливої атмосфери допомагає сміх, який знімає у дітей напруження, втому.

В результаті дослідження ми дійшли висновку, що використання ігрових технологій на заняттях з іноземної мови є важливим методом для стимулювання мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

Пропонована методика навчання англійської мови не обмежує педагогів в творчості, залишає за ними право на варіативність та пошук нових форм, технологій, засобів організації діяльності з дітьми старшого дошкільного віку.

Висновки до другого розділу

Другий розділ присвячено аналізу ефективності формування навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку шляхом реалізації комунікативного підходу у вивченні англійської мови.

Поставлена мета визначила завдання методичного експерименту: охарактеризувати рівень сформованості навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку до і після проведення експерименту; проаналізувати рівень знань вихованців на основі виділених критеріїв під впливом експериментальних заходів; перевірити ефективність розробленої методики впровадження у навчальний процес комплексу завдань, розроблених на основі комунікативного підходу, та спрямованих на формування навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку.

Для спостереження було обрано дві групи дітей старшого дошкільного віку: контрольна група, де було проведено тільки збір результатів на початку та наприкінці експерименту, та експериментальна, в якій було проведено пробне

заняття, первинну діагностику, власне впровадження експериментальної методики та контрольну діагностику, яка дозволила зробити висновки про ефективність впровадженої методики.

Експеримент включав в себе наступні етапи:

1. Проведення пробного заняття;
2. Збір результатів першого спостереження;
3. Проведення циклу занять з введенням в них матеріалів та завдань;
4. Проведення другого спостереження;
5. Зіставлення результатів, аналіз, висновки.

Порівняльний аналіз першого та другого спостереження дозволив зробити висновок про те, що розроблена методика є ефективною. Для зручності та наочності ефективності методики нами було розраховано загальний коефіцієнт складнощів вихованців під час першої та другої діагностики. Так було зроблено висновок про те, що в експериментальній групі, наприкінці методичного експерименту, коефіцієнт складнощів майже вдвічі менший від коефіцієнту складнощів на початку експериментальної роботи – 36% проти 66%.

В контрольній групі на початку роботи, загальний коефіцієнт складнощів складав 65%, а наприкінці, загальний коефіцієнт складнощів склав 47%, що на 11% менше, ніж в експериментальній групі. Отже, можна зробити висновок про те, що розроблена методика є ефективною з огляду на значне зменшення кількості осіб, що мають певні складнощі, в експериментальній групі, рівень яких є значно меншим ніж в контрольній групі, де навчання відбувалось за звичайною програмою.

В даному розділі дослідження на основі проведеного експерименту була описана методика навчання англійської мови дітей у ЗДО, яка базується на використанні мультимедійних та ігрових форм навчання; визначені педагогічні умови ефективного використання даної методики на практиці та узагальнені основні критерії для здійснення навчальної задачі.

ВИСНОВКИ

Відповідно до мети і завдань, поставлених у роботі, в ході теоретичної і практичної дослідницької діяльності було:

- з'ясовано теоретичні основи застосування комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку;
- теоретично обґрунтовано методику реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку;
- експериментально перевірено ефективність методики реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку;
- розроблено навчально-методичні рекомендації щодо реалізації комунікативного підходу в навчанні англійської мови дітей старшого дошкільного віку.

Доведено, що і на теперішній час комунікативний підхід у навчанні дітей дошкільного віку вважається найефективнішим методом. Цей метод з часом трансформувався (змінюються зміст програм, методики, технології і форми впровадження, завдання), але принципи і переваги комунікативної методики залишаються незмінними:

- широкий спектр застосування (в рамках навчання читанню, говорінню, слуханню, аудіюванню, перекладу, письму);
- практична мовна спрямованість (поєднує як мету, так і засоби її реалізації, які знаходяться у тісному взаємозв'язку);
- можливість інтерпретації його як такого, що поєднує в собі вивчення іноземної мови та такого, що використовується в сучасному суспільстві частіше, ніж інші;
- мета комунікативного підходу – усунення мовного бар'єру і розвиток бажання учнів говорити (при цьому комунікативний підхід передбачає засвоєння учнями граматичного аспекту).

В дослідженні розглянуто сучасні методики навчання англійської мови дітей дошкільного віку, які користуються широкою популярністю у роботі гуртків англійської мови у ЗДО (Програми вивчення, розробки та методичні рекомендації Т.Шкваріної), у мовних школах (методика Х.Дорон), Центрах раннього розвитку дітей (методика С.Дугіна). Основою цих методик є комунікативний підхід, тому вони мають спільні комунікативні спрямованості навчання; цілісний особистісний розвиток особистості; організація навчально-виховного процесу як взаємодії педагога і дітей, яка відповідає запитам, нахилам, інтересам дошкільників; і дітей, яка відповідає запитам, нахилам, інтересам дошкільників; відбір адекватних, відповідних віку методів, прийомів і засобів навчання, форм та видів проведення занять; підбір автентичних навчальних матеріалів, ефективних у формуванні елементарної англомовної компетенції дошкільників.

Встановлено, що у навчанні англійської мови дітей цього віку виникає низка специфічних труднощів. Визначено, що у дошкільному віці з'являються труднощі засвоєння іноземної мови, оскільки у дітей відсутні дійсні та актуальні мотиви оволодіння другою мовою. Формування таких мотивів утруднюється у зв'язку з тим, що природнє мовне середовище з достатньою силою стимулює процеси оволодіння рідною мовою.

Оволодіння іноземною мовою залишається недостатньо вмотивованим видом пізнавальної діяльності. Вважаємо, що цілі, які ставлять перед дитиною дорослі, для неї занадто абстрактні. Тому весь навчальний процес будується як задоволення пізнавальних, ігрових, особистісних, психофізіологічних потреб і можливостей дитини. З огляду на це саме комунікативний метод навчання є основним.

Проведено експеримент, мета якого визначила завдання методичного експерименту: з'ясувати рівень сформованості навичок іншомовного говоріння дітей старшого дошкільного віку до і після проведення

експерименту; визначити рівень знань вихованців на основі виділених критеріїв; перевірити ефективність розробленої методики впровадження у навчальний процес комплексу завдань, розроблених на основі комунікативного підходу.

Розроблено методику розвитку навичок іншомовного говоріння на матеріалі короткого дитячого мультсеріалу «Gogo's Adventures with English». Для спостереження було обрано дві групи дітей: контрольна (де було проведено лише збір результатів на початку та в кінці експерименту) та експериментальна (було проведено пробне заняття, первинну діагностику, впровадження експериментальної методики та контрольну діагностику).

Порівняльний аналіз першого та другого спостереження дозволив зробити висновок, що в експериментальній групі наприкінці методичного експерименту коефіцієнт вихованців, що мають труднощі, складав 36% проти 66% коефіцієнту вихованців, що мали труднощі на початку, що майже вдвічі менше.

В контрольній групі на початку роботи загальний коефіцієнт труднощів складав 65%, а наприкінці – 47%, що на 11% менше, ніж в експериментальній.

Слід зауважити, що труднощі мовлення значно скоротилися, але не зникли. Зроблено висновки: - при систематичному використанні вправ можна досягти позитивного результату у формуванні іншомовного мовлення дітей; - застосування вправ на матеріалі мультимедійних засобів дозволяє сформувати мотивацію та бажання вихованців вивчати англійську мову.

Наприкінці дослідження було сформульовано методичні рекомендації щодо впровадження комунікативного підходу у навчанні англійської мови дітей дошкільного віку.

Узагальнено проблеми, з якими стикаються педагоги, зайняті дошкільним навчанням дітей англійської мови:

- немає обґрунтованих рекомендацій, з якого віку розпочинати і у якому обсязі вивчати англійську мову;
- як будувати навчально-виховний процес;
- які форми і методи краще використовувати;
- якими мають бути результати навчання;
- недостатньо вивчене питання щодо сучасних методів навчання іноземної мови дітей дошкільного віку;
- недостатньо практичного досвіду серед молодих фахівців і до певної міри присутнє небажання практикуючих спеціалістів до переосмислення та впровадження нових методів навчання іноземних мов дітей у ЗДО.

Навчання іноземної мови у ЗДО є не обов'язковим, але бажаним компонентом освіти. Слід зауважити, що правильно побудований з дидактичного та лінгвістичного поглядів процес навчання сприяв би реалізації змісту всіх сфер життєдіяльності, визначених Базовим компонентом дошкільної освіти.

Перспективою подальших досліджень може бути розробка оптимальних і доступних форм і методів формування мовних навичок дітей дошкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Альперіна В. Ю. Психологічні проблеми організації домашнього навчання іноземної мови на ранніх етапах онтогенезу: Автореф. дисканд. психол. наук / Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. К., 2002. 20 с.
2. Андрєєва А.О. Формування соціокультурної компетенції учнів шляхом міжпредметної інтеграції. Миколаїв, 2013. 142 с.
3. Аркин Е.А. Ребенок в дошкольные годы. М.: Просвещение, 1968. 446 с.
4. Артемчик Г. Про сучасні підходи до вивчення і викладання іноземних мов. *Рідна школа*, вересень, 2007. С. 63-68.
5. Бабанський Ю. К. «Оптимізація навчально-виховного процесу в навчальній діяльності». М., Просвітництво, 2000. 205 с.
6. Бадюк Л. Комунікативний підхід до навчання англійської мови учнів початкової школи. *Наука. Освіта. Молодь*, 2015. С. 15–16
7. Бадюк Л. Комунікативний підхід до навчання англійської мови учнів початкової школи. *Наука. Освіта. Молодь*, 2016. Частина 1. С. 15–16.
8. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі»/наук.кер. та заг.ред. О.Л.Кононко. К., 2011. С.95.
9. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). URL:
https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
10. Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник: А. М. Богуш; Авт. кол-в: Богуш А.М.та ін. К.: Видавництво, 2012. 26 с.
11. Беломестнова Н.А. Специфіка формування комунікативної компетенції на уроках англійської мови в початкових класах. *Лінгводидактична підготовка сучасного вчителя початкової школи : Збірка наукових праць. Херсон*, 2017. С. 22–27.

- 20.Данилевська-Бабій Г.Я. Врахування індивідуальних особливостей учнів у процесі навчання іноземної мови. *Іноземні мови*, 2001. С. 112 –115
- 21.Денисюк Л.В., Панасюк О.М. Компетентнісний підхід у навчанні іноземної мови у контексті Нової української школи. *Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін : Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне : РДГУ, 2019. С. 129–131.*
- 22.Державна національна програма "Освіта". Україна ХХІ століття. К.: Райдуга, 2004. 65с.
- 23.Дика Н. М. Інтерактивна компетенція як складова комунікативної компетенції в процесі вивчення української мови. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/2320/1/Dyka_N_MK_GL.pdf
- 24.Домрачева Є.П. Постановка правильної вимови на початковому етапі вивчення англійської мови. Д.П.: 2009. 41 с.
- 25.Дугін С.П. English для дітей і батьків. Сімейний самовчитель. Суми: Університетська книга. 2020. С.304.
- 26.Заброцький М.М. Основи вікової психології. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2002. 44 с.
- 27.Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладення, оцінювання. / Науковий редактор укр. Видання С.Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
- 28.Захарченко А.О. Особливості організації навчання англійської мови на ранньому етапі. *Англійська мова у початковій школі*, 2008. 78 с.
- 29.Зубенко Т. В. Комунікативний підхід до навчання іноземної мови учнів початкової школи. Миколаїв: МДУ імені В.О.Сухомлинського, 2006. 120 с.
- 30.Калініна Л.В. Лінгвокультурний аспект формування комунікативної компетенції учнів початкової школи. *Перспективи раннього навчання іноземних мов в*

- Україні та за кордоном : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. С. 47–60.
31. Карп'юк О. Д. Особливості комунікативного орієнтованого навчання англійської мови в початковій школі за серією навчально-методичних комплексів 2–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів. К.: Навчальна книга, 2004. 78 с.
 32. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44
 33. Костікова І.І., Казачінер О.С. Навчання іноземних мов молодших школярів: варіативність організаційних форм: монографія. Харків: Вид-во ТОВ «Щедра садиба плюс», 2014. 228 с.
 34. Кулікова І. А., Шкваріна Т. М. Англійська мова для дітей дошкільного віку: програма та методичні рекомендації. 3-тє вид. зі змін. та доповн. Тернопіль: Мандрівець, 2015. 48 с.
 35. Львов М.Р. Речь младших школьников и пути её развития. М.: Просвещение, 1975. 176 с.
 36. Ніколаєва С. Ю., Шерстюк О. М. сучасні підходи до викладання іноземних мов. *Іноземні мови*, 2002. № 1. С. 19–46.
 37. Оглуздина Т. П. К вопросу о принципах обучения иноязычной языковой компетенции в теории и методике обучения иностранным языкам. URL: Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-printsipah-obucheniya-inoazychnoy-yazykovoy-kompetentsii-v-teorii-i-metodike-obucheniya-inostrannym-yazykam>
 38. Пассов Е. И. Коммуникативное иноязычное образование: готовим к диалогу культур. Пособие для учителей учреждений, обеспечивающих получение общего среднего образования. Мн.: Лексис, 2003. 184 с.
 39. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій / Пехота О. М., Будах В. Д., Старева А. М. та ін.; за ред. І. А. Зязюна, О. М. Пехоти. К.: А.С.К., 2003. 240 с.

- 40.Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод.посіб. / за ред. О. І. Пометун. К.: А.С.К., 2004. 192 с.
- 41.Пометун О.І. та ін. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посіб. К, 2004.
- 42.Професійна освіта: словник: навч. посіб. / уклад. С. Гончаренко, та. ін; за ред. Н. Ничкало. К. : Вища шк., 2000. 380 с
- 43.Психологія дітей и підлітків / Ред. Д.К. Родимцев. М.: Академія, 2010. 186 с.
- 44.Редько В.Г. Компетентнісно орієнтоване навчання іноземних мов учнів початкової школи: лінгводидактичний аспект. *Проблеми сучасного підручника*, 2017. Вип. 18. С. 178–191.
- 45.Рейпольська О. Д. Педагогічні умови мовленнєвого розвитку дітей у різновіковій групі дитячого садка (на матеріалі англійської мови): Автореф. дис канд. пед. наук. Маріуполь, 2004. 22 с.
- 46.Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2005. 359 с.
- 47.Скліренко Н. К. Сучасні вимоги до вправ для формування навичок і вмінь. *Іноземні мови*, 1999. № 3. С. 3–8.
- 48.Соколовська С. В. Особистісно орієнтований підхід у навчанні іноземної мови дітей шостого року життя: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. К., 2005. 21с.
- 49.Тверезовська Н., Філіппова Л. Сутність та зміст поняття “педагогічні умови”. *Нова пед.думка*, 2009. №3. С. 90–92.
- 50.Ушинский К. Д. сочинения: В 6 т. / Сост. С. Ф. Егоров. М.: Педагогика, 1990. Т.2 С.112–121
- 51.Чайка В. М. Основи дидактики : навч. посіб. К. : Академвидав, 2011. 238 с.
- 52.Шкваріна Т. Англійська мова для дітей дошкільного віку : прогр., метод, реком. К.: Шк. світ, 2008. 112 с.
- 53.Шкваріна Т. М. Англійська – з дитячого садка: Про впровадження програми дошкільного навчання англійської мови. *Дитячий садок*, 2004. Листопад. С.11.

- 54.Шкваріна Т. М. Англійська мова (для дітей дошкільного віку): Поурочне планування занять. *Палітра педагога*, 2006. № 1. С.16–19.
- 55.Шкваріна Т. М. Англійська мова для наймолодших (програма, методичні рекомендації). Х.: Основа, 2004. 176с.
- 56.Шкваріна Т.М. У світ іноземної мови з цікавістю. *Дошкільне виховання*, 2000. No 1. С. 22–23.
- 57.Harmer J. The Practice of English Language Teaching. London, 2001. P. 86
- 58.Harmer J. The practice of English Language. Longman, 2003. 317 p.
- 59.Horon D. Early English. URL: http://frenglish.ru/helen_doron.html
- 60.Hymes D.H. On Communicative Competence. *Sociolinguistics. Harmondsworth: Penguin*, 1972. P. 268-293
- 61.Larsen-Freeman D. Techniques and principles of English language teaching. Oxford, 2000. P. 128.
- 62.Marvin E. Shaw, Group Dynamics: The Psychology of Small Group Behavior (New York; McGraw-Hill, 1971). P.107.
- 63.McDonough, J. & Shaw, C. Materials and Methods in ELT: A teacher's guide. 2nd edition. Malden: Blackwell, 2003. 280 p.
- 64.Richards J. C. and Rodgers, T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 171 p.
- 65.Savignon Sandra J. «Communicative language teaching». In Byram, Michael. Routledge Encyclopedia of Language Teaching and Learning. London: Routledge, 2000. P. 125–129.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

- 66.Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.: Ірпінь: ВТФ, «Перун», 2009. 1736 с.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

67.Gogo Lessons – Уроки по аглійському для дітей. URL:
https://www.youtube.com/channel/UCmfCdFwN0i4h0FJDxmn_1VA

ДОДАТКИ

Додаток А

Картки для гри на вивчення цифр

Додаток В

<p>1.</p> 	<p>Mother / Mom</p>
	<p>Father / dad</p>
<p>3.</p> 	<p>Sister</p>
	<p>Brother</p>

	<p>This is a lion</p>
	<p>This is a tiger</p>
	<p>This is a panda</p>

This is a zebra

This is a monkey

This is an elephant

	<p>“What are they? Are they apples”?</p> <p>“No, they are oranges”.</p>
	<p>“What are they? Are they bananas”?</p> <p>“Yes, they are bananas”.</p>
	<p>“What are they? Are they oranges”?</p> <p>“No, they are apples”.</p>